

Jernbaneverket
Postboks 4350

2308 HAMAR

<i>Deres ref.</i>	<i>Vår ref.</i>	<i>Saksb.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Dato</i>
	16/3603-1 16/34957	Karl Owren Tlf: 62562422	// :	13.09.2016

KOMMUNEDELPLAN IC SØRLI - BRUMUND DAL - HØRINGSUTTALELSE HEDMARKEN LANDBRUKSKONTOR

Hedmarken landbrukskontor viser til mottatt brev vedrørende kommunedelplan offentlig ettersyn – Sørli – Brumunddal og avgir følgende landbruksfaglige høringsuttalelse;

I planprosessen har det vært gjennomført gårdsregistreringer i 2015 hos grunneiere i Stange og Hamar.

Konsekvensutredningen for naturressurser viser at forslag til ny jernbanetrase har svært stor negativ virkning, fordi fulldyrka jord av svært god kvalitet bygges ned. Det knytter seg store utfordringer til dype skjæringer (inntil 17 meter dype), hydrologi (overvann og jordbruksdrenering) og deponier (midlertidige og permanente).

I tillegg vil et betydelig jordbruksareal bli midlertidig omdisponert under anleggsperioden.

Stange:

I Stange vil det samlet bli nedbygd 230 – 240 dekar dyrket mark, i tillegg kommer areal som medgår til omlegging av Brenneribekken beregnet til 110 dekar.

Oppdyrking på deponier og gjendyrking av nedlagt jernbane kan bidra til å redusere den totale nedbyggingen av dyrka mark, men slike areal vil ikke få samme jordkvalitet som den dyrka marka som nedbygges.

Hamar: Det østre alternativ fører til 45 dekar dyrka mark nedbygges og 126 daa dyrka mark blir midlertidig omdisponert.

I tillegg til selve jernbanetraseen vil anlegg av driftsveger også føre til nedbygging av dyrka mark, dette er ikke hensyntatt i konsekvensutredningen.

Samlet arealbeslag av dyrket mark er derfor en stor utfordring i forhold til enstemmig vedtatt jordvernstrategi i Stortinget i desember 2015.

Postadresse: Stange kommune Postboks 214, 2336 Stange	E-post: post@stange.kommune.no	Telefon: 62562000	Telefaks: 62562001	Bankgiro: 1503.53.50877
Besøksadresse: Høyvangvegen 40, 2322 RIDABU	www.stange.kommune.no		Org.nr.: 970 169 717 m.v.a	

Vurdering:

Nasjonal transportplan 2014 – 23 legger til grunn følgende av betydning for planlegging av samferdselsinfrastruktur og hensyn til dyrket mark: «Føre en restriktiv linje for omdisponering av dyrket mark til samferdselsprosjekt. Ta hensyn til jordvern ved valg av trase og synliggjøre alternativer til inngrep i dyrket mark» Det medfører at arealinngrep i god matjord skal begrenses»

Siktemålet med gårdsregistreringer er å finne fram til mulig avbøtende og kompenserende tiltak for å redusere ulempene for landbruksinteressene på lengre sikt og ikke minst ta landbrukshensyn under anleggsperioden på 5 – 7 år.

Landbrukssjefen vil påpeke følgende tema som viktige fokusområder videre:

Arealbeslag og avbøtende tiltak

På strekningen Ottestad – Åkersvika har det vært en utfordring å vurdere traseene opp mot hverandre, da det ikke foreligger tilstrekkelig detaljerte lengde- og tverrprofiler. Det er heller ikke gjort kjent arealbeslaget på den enkelte eiendom.

Her vil arealbeslaget påvirkes av dybden på skjæringene, hvor mye må sprenges, tykkelsen på løsmasser og terrengformen på dyrka marka inn mot skjæringene. Ut i fra det faktum at det bl.a. blir minst skjæringer i 2 a sammenlignet med 1 a, vil en støtte jernbanelinjen i at alternativ 2 a bør velges på strekningen Ottestad stasjon til Åkersvika.

I Hamar er det kun det østre alternativ som berører dyrka mark, derfor vil de andre alternativene gjennom Hamar være å foretrekke sett i fra landbruket.

Det er avgjørende for den enkelte grunneier å ha kunnskap om profilene for å kunne gi gode innspill om krysninger/driftsveger, drenering m.v. i den videre reguleringsplanprosessen. Derfor bør det gjennomføres en gårdsregistrering – fase2, der slike profiler danner utgangspunktet for planlegging /kartlegging av avbøtende og kompenserende tiltak.

Kommunedelplanen foreslår landbrukskulverter på Børstad/Tommelstad i det østre alternativ gjennom Hamar. Dette tiltaket bør også vurderes i Ottestadområdet.

Etablering av støttemurer på visse strekninger vil kunne redusere arealbeslagene ytterligere.

Hydrologi

Brenneribekken skaper store utfordringer for jernbaneutbyggingen. På grunn av krav til stigningsforholdene på den nye jernbanen, framgår det av konsekvensutredningen at bekken må legges om.

Postadresse: Stange kommune Postboks 214, 2336 Stange	E-post: post@stange.kommune.no	Telefon: 62562000	Telefaks: 62562001	Bankgiro: 1503.53.50877
Besøksadresse: Høyvangvegen 40, 2322 RIDABU	www.stange.kommune.no		Org.nr.: 970 169 717 m.v.a	

Jernbaneverket opplyste i møte med grunneierlaget 11. august 2016, at ved å endre på stigningsforholdene vil Brenneribekken kunne krysses med bru og at den derfor kan gå som i dag. Kommunedelplan viser Brenneribekken i åpen løsning. For å oppnå minst mulig arealbeslag bør bekken legges i rør på østsiden av traseen. En lukking av Brenneribekken reduserer arealbeslaget med 110 daa dyrka mark og en oppnår arronderingsfordeler da bekken i åpen løsning fører til inneklemt og dårlig arronderede arealer når ny jernbane bygges.

Det er tvingende nødvendig å sikre muligheter for god jordbruksdrenering ved valg av løsninger for uttrekk av vann langs den nye traseen.

Deponi

Utredningsmaterialet inneholder en delrapport «mulige deponiområder. Det pekes på muligheter på Vålødegården, Skjerden, Bjørsrudåsen, Rotlibekken og Frang massetak.

Konsekvensutredningen beskriver ikke området Skjerden østre/Nesten godt nok. Skjerden østre/Nesten har et sammenhengende lavtliggende skogareal på 400 dekar. Ut fra beliggenhet så kan Skjerden østre/Nesten være aktuelt som deponi- og riggområde.

I likhet med Vålødegården kan det på Skjerden østre /Nesten tas i mot bergartsmateriale og løsmasser og avsluttes med jordsmonn og bli fullverdig dyrka mark. Det vil kunne gi inntil 400 dekar nytt jordbruksareal som igjen bidrar positivt til arealregnskapet for hele jernbanestrekningen og vil være i tråd med nasjonale føringer for jordvern.

Landbrukskulverter/støttemurer

Det har vært mye snakk om landbrukskulverter og det er uttalt fra jernbaneverket at det ikke er en del av deres mandat. Kulvert på dyrket mark er først aktuelt når en oppnår andre fordeler for eksempel i forhold til nærhet til boliger/nærmiljøhensyn. En kulvert som innebærer vegger og tak trenger en fri høyde på minst 8 m. Taket bygger 1-2 meter med løsmasser og matjord og nødvendig plass til dreneringsgrøfter og andre gjennomføringer av rør/ledninger mv. Dette setter begrensninger for hvor kulvert er aktuelt.

Stange: En ser av de foreløpige lengdeprofilene at en løsning med dyrkbart lokk er aktuelt i alternativ 2 a ved Gubberudvegen, og for en del av strekningen i samsvar med anbefalingen i fagutredningen og KU, fra Rudolf Steiners veg /Emil Nordbys veg og helt ned til Sandvikavegen

Hamar: Her viser lengdeprofilen i det østre alternativet at kulvert med dyrkbart lokk er aktuelt på Tommelstad.

Ut fra landbrukshensyn vil en foreslå kulverter der det er teknisk mulig. Det reduserer samlet arealbeslaget.

Støttemurer vil også redusere arealbeslagene betraktelig i stedet for utslaking til 1:2 (normalprofil) eller 1: 8 dersom arealet skal dyrkes. Støttemurer vil redusere det volumet av løsmasser som må

Postadresse: Stange kommune Postboks 214, 2336 Stange	E-post: post@stange.kommune.no	Telefon: 62562000	Telefaks: 62562001	Bankgiro: 1503.53.50877
Besøksadresse: Høyvangvegen 40, 2322 RIDABU	www.stange.kommune.no		Org.nr.: 970 169 717 m.v.a	

fraktes ut av området og redusere behovet transport og permanente massedeponi. I tillegg til mindre arealbeslag og jordvern vil en også ta mer hensyn til kulturlandskapet.

Tilbakeføring av nedlagt jernbane

Det må være en selvfølge at eksisterende jernbaneareal som blir nedlagt etter anleggsperioden nyttes til dyrket mark. Det vises til avklaringen som ble gjort av samferdselsministeren i forbindelse med ny jernbane på parsellen Espa – Sørli.

Massehåndtering

Landskapet i Stange Vestbygd er regnet som et nasjonalt viktig og sårbart kulturlandskapsområde. Avbøtende tiltak kan i en viss grad minimere konfliktene. Berggrunnen i Ottestad består av alunskifer, svartskifer, kalkstein og kambrosiluriske bergarter. Jordsmonn på alunskifer har tidligere avdekket tungmetaller i planter. Forekomstene er vekslende på den enkelte gård og svært varierende området sett under ett.

NIBIO har interesse av å bruke Ottestadområdet i sitt prosjekt «Jordsmonn på alunskifer». De forsker på risiko og nytte ved jordflytting innen områder med jordsmonn utviklet i opphavsmateriale av alunskifer. Ved å ta jordprøver og planteprøver ønsker de å skaffe bedre oversikt og kartlegging av jordsmonnet. På grunn av jernbaneutbyggingen er det spesielt interessant hvordan en håndterer både bergrunnsmasser, løsmasser og matjord. De har allerede sommeren 2016 tatt prøver på Nesten, Skjerden østre, Nordstad og Tokstad. De kan gjennom prøvetaking /forskning utrede en veileder i hvordan massehåndteringen bør foregå i anleggsperioden. Målet for prosjektet er å få etablert et best mulig jordsmonn på deponiområder eller innen den enkelte gård. Det kan ha nasjonal interesse å få erfaring fra denne utbyggingen til lignende samferdselstiltak senere ellers i landet. IC prosjektet oppfordres derfor til aktivt å ta kontakt med dette forskningsmiljøet.

Vegkryssninger og driftsveger

Kommunedelplan viser ikke tilfredsstillende løsninger på kryssninger og driftsveger for landbrukets del. Dette gjelder strekninger både sør og nord for Stange sentrum. En har forståelse for at slike ønsker og behov hos den enkelte grunneier blir tema i neste fase av gårdsregistreringer i forbindelse med reguleringsplanprosessen.

Landbrukssjefens uttalelse:

Landbrukssjefen støtter forslaget om å velge alternativ 2 a gjennom Ottestad. En vil frarå det østre alternativ gjennom Hamar av hensyn til jordvern. Med bakgrunn i nasjonal jordvernstrategi vil en presisere behovet for at:

- Det gjennomføres gårdsregistreringer fase 2 i reguleringsplanprosessen som starter mars 2017. Registreringene skal være basert på lengde- og tverrprofiler på det enkelte gårdsbruk både når det gjelder fyllinger og skjæringer.

Postadresse: Stange kommune Postboks 214, 2336 Stange	E-post: post@stange.kommune.no	Telefon: 62562000	Telefaks: 62562001	Bankgiro: 1503.53.50877
Besøksadresse: Høyvangvegen 40, 2322 RIDABU	www.stange.kommune.no		Org.nr.: 970 169 717 m.v.a	

Hamar

Løten

Stange

- Det søkes gode og varige løsninger for håndtering av overvann, jordbruksdrenering og uttrekk for Brenneribekken i mest mulig lukket system
- Det foretas en grundig vurdering av området ved Nesten/Skjerden østre til deponi og riggområde og deretter istandsetting til dyrka mark. Arealet bør derfor tas inn i planområde.
- Det nyttes støttemurer på fjell for å spare dyrket mark. Ved skjæringer gjennom dyrket mark med fri høyde over 8 meter bør kulvert med dyrkbart lokk anlegges.
- Jernbaneverket oppfordres til aktivt å støtte opp under NIBIO' s forskningsarbeid vedrørende jordsmonn på alunskifer og arbeide ut en veileder for massehåndtering i anleggsperioden
- Nedlagt bane gjendyrkes. Arealet tas inn i planområde.

Med hilsen

Stein Enger
Landbrukssjef

Karl Owren
Rådgiver

Kopi til:

Stange kommune, post@stange.kommune.no

Hamar kommune, postmottak.hamar.kommune.no